

Bali bég báránkjája.

(Vége.)

Attól kezdve csodálatos mámorban tántorogtak a napok. Csak Fátí volt velük. Az is csak tíz lépésnyiről követte őket. Kint jártak a réteken, ballagtak egymás mellett s Báránkja kézenfogva vezette a fiut. Első nap egy szót sem szóltak egymáshoz, csak mentek, mint az alvajárók. Másnap már nehezebben bírta a diák. Hogyisne! Ott járni egy élő lélek mellett a fü bársonyán, fölöttük részeg pacsirták s arcukon a korai nyár édes szellője és — nem szólni egy árva szót sem! Föl is fohászokodott keservesen Balázs urfi, mikor déltájban hazafelé ballagtak, gondolván, hogy úgy sem érti meg Báránkja:

— Haj! Én uram Istenem, de megvertél engem!

Erre megint felhangzott az a csilingelő nevetés, majd szép tisztán magyarul megszólalt Báránkja:

— Ugyan furcsa ember vagy te gyaur! Itt jársz velem egész nap ezen a nagy réten, virágok közt, pacsirtaszóban, sehol egy ember az öreg néma fákon kívül, nincs gondod, senki se bánt és te mégis panaszkodol!

Balázs urfi állva maradt csodálkozásában, de mire válaszolni akart, addigra már eleresztette a kezét Báránkja s a hangja messziről esendült vissza: Jól vagyon immár, most már majd Fátí vezet haza!

S Fátí tényleg meg is fogta Balázs kezét és bevezette az udvarba.

Balázs urfi pedig, miközben Fátí csontos nagy keze megmarkolta az övét, hogy gyakran oktalan állat módjára egészen alkalmatlan időben fohászokodik a gyarló ember, mert ihol csak: épen most kellett megtudnia, hogy Báránkja magyarul is ért, mikor már hazaérték . . .

Am ha a legény azt az időszakot tartotta leginkábbnak, mikor még nem tudtak beszélni, alaposan csalódott. Mert a nem beszélés korszaka paradicsomi állapot volt ahhoz képest, ami ezután jött. Azelőtt még úgy hitte, vagy legalább is azt akarta hinni, hogy Bali bég báránkjája valami kis török gyerek, de most, hogy a beszélgetések során megtudta, hogy Báránkja bizony mégsem lehet gyerek, siralmas napok vártak Balázs urra. Báránkja — nyilván inceselkedésből — a legellentétesebb felvilágosításokat adta korára és kilétére nézve. Néha Bali bég leányának, máskor feleségének, sőt — ördög ne kísérts! — öreganyjának mondotta magát. Hej! de sokat kacagott abban az időben Báránkja, és hej! de sokat töprengett akkoron Balázs ur! Báránkja különben is nagyon furcsa teremtség volt. Ez a férfiszemektől távol nevelt lény olyan bizalommal járt a bekötött szemü férfi mellett, mint akinek sejtelve sincs a férfi és a nő egymáshoz való viszonyáról. Az életről és világról való fogalmai meglehetősen hiányosak voltak és Balázs ur gyönyörűséggel tanította a virágok, fák, madarak neveire és ismeretére. Pedig ez bizony nagyon nehezen ment. Hiszen ő sohasem látta azt a virágot, melyet Báránkja letépett s melynek nevét kérdezte tőle. Ilyenkor bizony nem maradt más hátra, mint hogy a bekötött szemü legény elkérdezte félórahosszat is, hogy: milyen a szára, milyen a belseje, milyen a levele s így aztán először neki kellett megfejtetni, milyen virág is lehet az. Ahány pillangó csak arra repült, az mind áldozatul esett ennek a tudományos igyekezetnek. Aztán a csillagok kerültek sorra. Ilyenkor este Bali bég is velük volt. Mintán pedig ott ültek a báránkos udvar tornácán, éppenséggel nem lett volna szükséges, hogy egymás kezét fogják, hiszen nem fenyegetett az a veszély, hogy a bekötött szemü

fiu elesik, hanem, úgy látszik, sem Balázs ur, sem Báránkja nem volt annak tudatában, hogy ez a kézfogás merőben felesleges, mert következetesen megkeresték egymás kezét. Bali bég nyilván nem vette észre, vagy ha észrevette, bizonyára azt hitte, hogy ez is hozzátartozik a gyógyításhoz, de annyi bizonyos, hogy sohasem szólott miatta. Már pedig ezt a gyógyulást kár lett volna megszakítani, hiszen az eredményét Bali bég minden nap gyönyörűséggel láthatta. Báránkja jókedvű volt, kacagott, táncolt. S a fehérszakálu bég reggelenként sugárzó arccal hajlongott Mekka felé, hogy hálát adjon Allahnak, aki egy és akinek egy az ő prófétája.

Óh, ezek az esték! Hányszor verte lázba Balázs deák véréát az emlékü, ha éjféli körül vége szakadt a beszélgetésnek, s álmatlan hánykódásában visszaidézte minden pereüket! Különös, édes-bus rabsága olyan türehtetlennek tetszett, hogy ezerszer kívánta a végét s olyan nagyon édes volt, hogy még anyjáról is megfeledkezett és sóvárgó vággyal alkarta, hogy sohse szakadjon vége.

— Nézd csak gyaur, — mondotta az egyik napon Báránkja — mondd meg nekem, mért csókoltad meg a kezem akkor, mikor először vezetett be Bali bég hozzám?

A fiu egy darabig nem szólt, csak nagysokára válaszolt lehajtott fejjel:

— Mert olyan csodálatos, szelid esönd volt körülöttem, mint az anyám mellett. S egy szemhunyásra megfeledkeztem mindenről. Az anyámat láttam s az a kéz ott a tenyeremben könnyű volt és puha, mint az anyámé. Tíz esztendeje nem láttam őt.

Báránkja hallgatott, s amikor később megszólalt, fátyolos volt a hangja:

— Én tudom, hogy fáj neked. Nekem is fáj, mikor az enyém elment örökre. Az én anyám is itt született. Magyar volt. Ugy élt, hogy sohasem látták mosolyogni. S az én apámnak sohasem volt más felesége.

Fájdalmas álmódzással esengett Báránkja hangja. S aztán a fiu vállára tette a kezét:

— Milyen furcsa lesz, ha te elmegy! Hiszen annyi mindenre tanítottál. Ki mesél akkor nekem a pacsirtaszóról, ki beszél nekem akkor a csillagjárásról?

Balázs ur felkapta a fejét. Így nem hallotta még Báránkát. Ismerte a csipkelődését, ismerte a csodálkozó egyszerű kérdéseit, hallotta és megértette álmódzásait, de ezt a keserű, fájdalmas hangját még sohasem hallotta. Mondom, Balázs ur most fölkapta fejét:

— Hát te sajnálsz engem, Báránkja?

— Nem tudom, hogyan lesz, ha te elmegy, — hangzott a fojtott válasz. — Te annyi szépet mondtál az életről. Az anyádról is beszéltél. És én . . . én szeretném, ha olyan jó lennék, mint az anyád! De mi nem tudunk olyan jók lenni. Nálunk törököknél nem lehet. Nekem mindig egyedül kell maradnom. Legfeljebb Fátí lehet velem. Meg aztán tudom azt is, hogy egy férfi, meg egy nő nem lehetnek együtt, egymás mellett . . .

Balázs urfinak egyre melegebbje lett. Két tenye-

Szegedi Építő Részvénytársasági Iroda

Szeged, Kárász-utca 11. Telefon 2-28.

Telep: Petőfi S.-sugáruti vámház mellett. Tel. 9-47.

rébe vette Báránkya kezét és beszélt hozzá úgy, mint még sohasem.

— Látod, Báránkya, nem mindenütt van az úgy, mint nálatok. Nálunk élhet egymás mellett egy férfi, meg egy nő, de akkor úgy kell élniök, hogy egy legyen a szívük, meg a lelkük. Nálunk minden férfinak van egy asszonya. És az az asszony olyan szent, mint nektek Mekka.

Báránkya csendes kérdéssel szakította félbe:

— Neked is van már asszonyod?

— Nincs.

Hallgattak. Aztán megint Báránkya beszélt.

— Nézd gyaur! Legyek én a te asszonyod.

Balázs diák kinzottan felelt vissza:

— Nem lehet. Hiszen én nem maradhatok itt.

Nekem Erdély a hazám. Meg aztán Bali bég megölné, ha elvinném a feleségét.

Báránkya felkacagott:

— Te azt hiszed, hogy én a felesége vagyok Bali bégnek? Ó, de bolond is vagy te gyaur! Hiszen én a leánya vagyok. Én azt sem tudom, milyen lehet az, ha az ember feleség.

— Mégse lehet, Báránkya! Bali bég így is megölné. Én gyaur vagyok nektek. A gyaurt pedig ti megvetitek. Inkább szólj apádnak Báránkya, hogy bocsásson el! Ne kinozzon! Hiszen ezt nem bírom. Te mindennap jobban gyógyulsz, én pedig egyre betegbb leszek. Tudom, te nem érted meg, mi ez. Ne is értsd Báránkya addig, amíg itt vagyok. El kell mennem, mert meglátod, meglátod, hogy rossz vége lesz a maradásomnak.

Báránkya csendes szomorúsággal kérdezte:

— Hát el akarsz menni? Pedig én nem vetlek meg. Ha úgy akarod, akkor én nem is nevezlek gyaurnak. Mondd meg a nevedet és meglátod, soha többet nem mondom neked: gyaur.

— Balázs a nevem.

— Ha akarod, akkor mindig Balásznak szólítalak. Csak ne menj el!

Hej! De keserű fájdalom csapott bele Balázs ur mellébe erre a beszédre! Csak szorongatta a Báránkya kezét és nem válaszolt.

— Ne menj el! Maradj itt! — könyörgött a lány. És a rigók meg gunyosan fütyölték, kiabálták Balázs ur fülébe: Bolond vagy gyaur! Bolond vagy gyaur! Hiszen még nem is láttad Báránkyát! Báránkya rut, Báránkya nagyon rut, bolond vagy gyaur!

És a bolond gyaur hallgatott.

Báránkya pedig panaszkodva, hüppögve folytatta:

— Én nem is bánom, akárhogy lesz is, de én nem nevetek többet, ha te elmegy . . . Megmondom apámnak, hogy engedjen el, mert nem akarom, hogy szomorú ember légy világeletemben . . .

És megindultak lassan hazafelé. Utközben Balázs vigasztalta a lányt:

— Látod Báránkya, hiszen te még sohasem néz-

tél a szemembe. Én sem tudom, milyen vagy te. Csak belülről ismerlek . . .

Báránkya elpityeredett:

— Hát én tehetek róla?

Ezen aztán újból elszomorodtak és szótlánul ballagtak haza. És ezen az éjen Balázs urfi egy szemhunyást sem aludt, de a szive úgy fájt, mintha valami vasmarok szorongatta volna.

Másnap megint kimentek. Báránkya csöndesen ballagott a fiu mellett.

— Holnap elmehetsz tőlünk. Egy iszák aranyat ad neked apám. Ne félj, ma még kacagok és nem vagyok beteg. De majd ha már Erdélyben leszel, akkor nem bírom tovább. Akkor összeroszkadok . . .

— Báránkyám, kicsi hugom! — jajdult fel a fiu. — Ne bánts! Hát nem látod, hogy fájt? Én nem tudok török lenni! Nekem haza kell mennem! Pedig . . .

Báránkya félbeszakította és többet nem is beszéltek erről. Lassanként vidám jókedvük támadt. Van néha ilyen hangulata a válásnak és elmulásnak. Nevettek azon, hogy utoljára vannak együtt. És egyszer csak eleresztette Balázs ur kezét Báránkya és elfutott. A fiu megállt és nem mert előre lépni. Báránkya pedig visszakiáltott:

— Látod, hogy nem tudsz nélkülem tovább menni? Pedig most nincs előtted semmi akadály! Hát mi lesz veled akkor, ha szakadékok lesznek az utadban? Ki vezet akkor? Ugy-e, hogy semmire sem mégy egyedül!

— Hej, Báránkya, csak ne lenne rajtam ez a kötés!

Báránkya pedig visszafutott hozzá és megint együtt mentek.

Hűs, fenyves kis erdő árnyában ültek le. Egy darabig hallgattak és azután Báránkya törte meg a csendet:

— Mit mondasz majd rólam az anyádnak?

A fiu vállat vont.

— Még nem tudom. Még nem tudom, hogyan gondolok majd akkor rád. Átolkai-e vagy szeretettel.

— Szépeket mesélj rólam! Mondd, hogy szép vagyok. Mondd, hogy jó vagyok. És mondd, hogy nagyon, nagyon szomorú vagyok . . .

— De hát hogy mondjam rólad, hogy szép vagy, mikor még sohasem láttam az arcod? Báránkya, kicsi Báránkya, nézd, most senki sem lát! Vedd le ezt a kötést a szememről!

Báránkya rémülten suttozta:

— Nem, nem, azt nem lehet!

— Mert nem mered! — esattant fel a fiu — én pedig nem vehetem le! Haragszom rád Báránkya, mert jól tudod, hogy én nem téphetem le magamról, hiszen csak igazhitű veheti le rólam, én pedig látni akarlak. Csak egyszer akarlak látni! Utoljára . . .

Hanem hiába kért, könyörgött a fiu. Báránkya hol kacagva, hol fájdalmas rimánkodással ellenkezett:

— Nem tehetem! Mert akkor valami szörnyüség dolog történik!

— Hát jó, — horkant föl Balázs ur — hát ne tedd meg. Ugyis tudom, mért nem mered megtenni. Megsugta a sárga rigó, hogy rut vagy, nagyon rut vagy Báránkya. Nem is akarlak már látni! Csunya anyajegy van a homlokodon. Rut vagy Báránkya!

Fájdalmas kiáltás hangzott Báránkya ajkáról:

— Rut vagyok? Nem akarsz látni? Hát nézd, hogy rut vagyok-e? Hát nézd, hogy van-e anyajegyem! Hát lásd, hogy hazudott a sárga rigó!

Egy rántás és lent volt a kötés a fiu szeméről, és Balázs urfi előtt egy remegő száju, édes kis leány-

* PÉRELY IMRE, az Uj Élet és számos fővárosi napilap munkatársa „Magyar Fejek” címen megjelenő rajzos könyvére előfizetéseket átvesz szegedi és budapesti szerkesztőségünk (Budapest, V., Deák-tér 1. sz., II. em.) A kötet 72 oldal terjedelmű s a magyar kultúra kiválóságainak arcképeit foglalja magában. Kétféle példányban készül és pedig 1000 példány simított nyomó papiroson á 300 K, azonkívül 100 példány finom meritett papiroson a szerző aláírásával, ára 1000 korona.

alak állott, ki féllkezével a saját letépett fátyolát tartotta, másik kezében pedig a legény kötése volt.

Egy szemhunyaság úgy néztek egymásra, mint két ijedt, megkínzott gyerek, aztán fölesuklott a zokogás a lányból, eltakarta az arcát és elrohant.

Hej, de akkor már nem állott meg Balázs ur! Mámoros fejfel rohant a lány után. Már nem tudta, mit tesz, de nem is bánta. Két szökéssel elérte Báránykát, megkapta a kezét és boldog, szerelmes szívvvel ölelte magához. Bárányka pedig lehunyta a szemét s engedte, hogy hulljanak a csókok szemére, szájára . . . Csak mikor kibontakozott a fiu karjaiból, mondotta ijedt, nagyranyilt szemekkel és mégis édes, boldogságos nevetéssel:

— Te . . . te . . . gyaur . . . !

Bali bég azután is csak bárányainak élt. Vidám volt és boldog, pedig a legszebb báránykája Erdélyben éledgett. S Bali bég mégis nagyon megelégedett az étellel. Tudta, hogy az ő napjait megszámlálta már Allah, aki jó és böles, és akinek Mohamed az ő prófétája. Az ő élete beteljesedett. Csak néha-néha tudakozódik egy-egy Erdély felől jövő esausztól, vajjon ismer-e valami Homoródy Balázs nevű gyaurt a fejedelem udvarában? S néha estefelé, mikor a kaposvári müezsim harmadszor kiált a minarit tetején: fordul arccal Erdély felé Bali bég s a távolságon át egy rugdalózó kis gyaur-palántát lát. És Bali bég tudja, hogy Allah szeme Erdélyben is örökődik, mert Allah mindenütt jelen van, csak hogy ott másképen hívják. S bizonyos, hogy Allah, aki böles, neki is, a vén fehérhaju bégnek is, ezer gyönyört tartogat és szent a hite, hogy Mohamed paradicsomában is selymes, fehér birkanyájak várják őt, aki olyan nagyon szerette a bárányokat.

Somogyvár és Vámos között a mezőben fekete rom mered az égnek. Azt mondják a tudósok: templom volt valaha. Én nem hiszem. Nekem úgy mondta a fü, a fa, a virág és a föld, mely édesen, ringatóan takarja Bali béget és igazhíű mozlímjait, mondom, nekem azt mesélte az áldott somogyi rög valaha régen, gyerekkoromban, hogy az a rom valamikor a bárányos bég háza volt . . .

Gyula diák.

AZ UJ EZREDEV, a Move nemzetvédelmi havi folyóirata decemberi számában Gárdonyi Gézaról közöl költői lendületű nekrológot. A vezérrovatban *Kertész Elemérnek* a magyar közgazdasági élet renaissancejáról irt figyelmet érdemlő értekezése, valamint *Palasovszky Bélának* a magyar színvadi élet válságáról szóló cikke emelkednek ki. A szépirodalmi rovatban *Váli Nagy Géza*, dr. *Pápay Imre* és dr. *Bajkay Tibor* versei, valamint *ifj. Legeza Pál*, *Molnár Endre* és *Vadnay Dezső* írásai adnak méltó kiegészítést a szépen fejlődő lap tartalmának. Az „Uj Ezredév“ januári száma Petőfi-szám lesz, melyben irodalmi és művészeti életünk legnagyobbjai fognak emlékezni legnagyobb költőnkéről. Az Uj Ezredév előfizetési árai: Egész évre 150 K. Move tagoknak: 50 K. A Nép, A Szózat és Az Uj Élet előfizetőinek 100 K. Megrendelhető: VI., Podmaniczky-u. 45. II. em. 26., valamint a fiókkiadóhivatalban: IV., Városház-u. 10. fldszt.

MÁR NEMSOKÁRA EL KELL MENNEM.

*Már nemsokára el kell mennem.
A napok mind, mind ugy szaladnak.
Fáj nagyon, hogy ujra a könnyek,
kinok és vágyak tömlöcében,
gondok között, magadra hagylak.*

*Kinok és vágyak tömlöcében
ne sirj, ne sirj nagyon utánam.
Mert visszahuz a sóhajtásod
és — hol majd bátran kéne lépnem —
térdre roskad talán a lábam.*

*Es — hol majd bátran kéne lépnem —
gyáván és gyötrő félelemmel
összecsuklik a bátorságom,
bizó, virágos büszkeségem
s felébred majd a síró Ember.*

*Bizó, virágos büszkeségem
pedig nagyon kell nékem ottan.
(Brenta mentén, öreg sziklákon,
talpig fegyverben, térdig vérben,
élet-váró imádságokban.)*

*Talpig fegyverben, térdig vérben,
a sírásoddal ne hívj engem.
S most add ide a lányos szadat,
hogy rátapadjak alvó-ébre . . .
Már nemsokára el kell mennem.*

Hópehely.

Az ónos égről libbenve szállasz. Friss, rohanó szelek szárnyán keringsz az ürben gomolygó ködpárában.

Lent a mélyben ütött-kopott nádfödelű házak bámulnak rád, csillogó fényes palota rendek, roppant szentélyek szolozsmás áhitattal.

Régi-régi udvarházak felett visz el az utad, hol kongó ódon szobákban, homályos boltozatos folyosók mélyén a legkisebb nesz is sikoltozva hahotáz végig s éjjél körül titok árnyak nyöggetik a fáradt butorokat.

Törtetlen földek, ösrengeteg, eget ostromló hegy óriások felett libbensz s nem kísértének elmúlt örömkök, elhullt bánat, meddön elinált évek.

Sulytalanul visz, visz céltalan utad hópehely.

Szüzi fehéren, üde tisztán szállasz az ürben.

Merre, meddig? Hol ér majd véget partatlan futásod, mi lesz a sorsod?

Gyöngyöző csepp leszel-e forró gyerek arcon, káprázttató szívárvány csillagocska a hosszú, selymes pillán avagy reszkető, ráncos öreg kezen csipős hidegség?

Elveszel-e járt utak hig sarában, kormos kémények fojtó füstjén, vagy valahol elérhetetlen távol örök magányban dermesztő fagyba verve fogod várni az elmulásod?

Libbenve szállasz hópehely bizonytalan, gondtalan utadon. Még szüzi fehéren, üde tisztán. S itt lent a mélyben fekete karjait feléd nyújtja már az Élet . . .

Szamos.

UJ ÉLET a legmagyarabb hetilap.